

Minihus kunstnerfelt ved Rambergstranda i Lofoten, en konseptbeskrivelse.

Det skal etableres et minihus bebyggelse med 8-10 små bolighus/minihus i tilknytning til en ny kunstarena i Flakstad kommune i Lofoten. Det har blitt bevilget støtte til utvikling av arkitekttegninger og arealplan fra Rom for kunst ordningen i Kulturrådet tidligere. Det er nå endelig blitt vedtatt en ny områdeomregulering i kommunen slik at denne delen av prosjektet skal kunne utvikles videre.

Flakstad Kommune er en fraflytnings kommune som trenger nye krefter og nye mennesker for å supplere de tradisjonelle fiskenæringene. Kunstarenaen kommer til å tilføre lokalbefolkningen nye verdier knyttet til kunst, fotografi og kultur. Tilstrømmingen av nye fagpersoner vil berike lokalsamfunnet og skape interesse for unge mennesker til å bli eller til å flytte til kommunen. Ungdomsskolen ligger i tomtekanten. Det blir naturlig å samarbeide med den om ulike barneprosjekter og på denne måten involvere også foreldre i de ulike aktiviteter som skal foregå. Allerede nå ser vi at det har vært en stor interesse for de tidligere gjennomførte aktivitetene og kursene. Det har blitt publisert flere artikler i lokalpresse og responsen har vært overveldende fra alle sider.

Lofoten er et perfekt sted for en slik etablering da det finnes mange som bruker fotografi i et område som tiltrekker flere og flere mennesker med sine naturlige attraksjoner. Flere kunstnere, fotografer, grafiske designere, tekstilkunstnere, keramikere, glasskunstnere og andre bruker fotografi i sitt arbeid. De trenger å lære hvordan de kan lage arkiveringsdyktige bilder overført til ulike materialer. Det skal etableres en hovedbygning hvor det skal skapes arbeidsområder, mørkerom, fotoopptak studio til storformat fotografi og undervisningsrom for fellesaktiviteter. Hovedbygningen skal plasseres på sjøsiden av tomte. Dette området er nå ferdigregulert og skal kunne utvikles videre så snart vi greier å generere resurser til dette. Salg av tomter med ferdigprosjekterte minihus er en del av finansieringsplanen for hovedbygget.

Den andre halvparten av arealet som Fremmedart as disponerer ligger på fjellsiden av E10 som deler tomte i to. Denne delen er like stor, ca 8.000 kvm, men mye mer anvendelig areal da det ikke er like mange begrensninger på denne siden som det er på sjøsiden. Fra starten hadde det tenkt å fradele flere tomter for salg for å kunne finansiere byggingen på strandsiden.

Men i løpet av konseptutviklings perioden ble det oppklart og formulert at det kunne fungere mye bedre om man kunne knytte flere kunstnere til det nye senteret. Man trenger flere mennesker for å skape mer aktivitet og dele på de oppgaver som må løses. Slikt ble ideen om en minihus bebyggelse for kunstnere skapt.

Det ønskes nå å etablere et kunstnerfelleskap på fjellsiden av tomte med flere små bolighus, som skal kunne selges eller leies ut videre som en del av et boligfelleskap, som skal ha tilgang til hovedbygningen med arbeids- og utstillingsområder.

Salg eller utleie av tomter med ferdigprosjekterte minihus til andre kunstnere med interesse for fotografi er en del av finansieringsplanen for hovedbygget.

Både profesjonelle aktører og amatører er den potensielle kundegruppen for det som skal foregå på stranda. Barn, eldre og innvandrere er også de meget aktuelle målgrupper for den fremtidige kunstarenaen.

Galina Manikova er en etablert og internasjonalt anerkjent ekspert i alternative fototeknikker, hun har drevet med undervisning og kunstnerisk produksjon i dette feltet i nesten 40 år. Hun har en stor samling av bøker og publikasjoner samt utstyr og materialer som kan danne grunnlaget for et slikt internasjonalt senter for alternativ fotografi og komme mange etterkommende generasjoner til nytte.

Hun har også bygd opp et nettverk og kontaktnett med andre eksperter innenfor dette feltet som kan komme til Lofoten både for å holde kurs og for å gjennomføre egne prosjekter.

Lokalisering av det planlagte senteret i Lofoten har flere fordeler. Riksvei 10 går gjennom tomte. Det finnes en utsiktspost etablert av vegvesenet rett ved tomtegrensen som er en del av nasjonale turistvei attraksjoner. Det kommer mange turister både i egne biler og i organiserte grupper. Rambergstranda er også veldig godt besøkt av lokalbefolkningen, noe som skal forsterkes og utvides.

Ved å etablere en minihus bofelleskap rettet opp mot kunstnere, fotografer og andre profesjonelle i kreative felt kan gi mer styrke til dette senteret som vil på denne måten få et mer variert innhold og flere mennesker som kan samarbeide om prosjekter, kurs og utstillinger.

Den opprinnelige tanken var å satse på et bofelleskap for eldre kunstnere, men vi vil ikke utelukke at det er bedre å skape en blanding av beboere i alle aldersgrupper som kan supplere hverandres kvalifikasjoner. Dette blir en del av den utredningen som skal gjennomføres nå i forbindelse med videreutviklingen av dette prosjektet.

Fremmedart AS har fått en erfaring i løpet av de 5 år som organisasjonen eksisterte som kan gi oss en unik posisjon i regionen med tanke på flerkulturell bakgrunn og tilnærming til kulturnæringen. Hvis man satser på en fremtidsrettet utvikling har den erfaringen og den kompetansen vi har fått en stor og unik verdi som bør benyttes til å skape et mangefoldig og inkluderende samfunn i regionen.

Minihus konseptet eller det som kalles minihus i Norge har fått mye interesse og omslutning i befolkningen. Dette er et konsept som går ut på å satse på et mindre og minimalt boareal privat samtidig som man tilbringer mere tid ute i naturen og sammen med andre mennesker på felles områder. Små hus koster mindre å bygge og å kjøpe, og det koster mindre i drift.

Dette passer utmerket for kunstnere. Det er nokså absurd at kunstnere investerer hver sin del i atelier og utstyr, mens de kunne med mye bedre resultat og mer effektivt bruke felles arbeidsplasser og utstillingsrom. Det samme gjelder undervisningsrom.

Vi ønsker å undersøke nærmere hvordan et slikt felleskap skal kunne fungere i praksis. Det må lages moderne og energieffektive hus som kan appellere til kunstnere og kreative mennesker. Man må se på en mulighet til å gi hver enkel anledning til å utforme sitt hus på sin måte, men slik at det skal stå i stil og passe sammen med de andre. Det ønskes å koble dette sammen med utviklingen av hovedhuset på strandsiden, slik at hele området får en helhetlig utforming.

Arkitekttegninger og arealplaner er nå utarbeidet ferdig. Tomteanalysen er nesten ferdig, men vi venter nå på en justering av kulturminnefeltet øverst på tomte delen. Dette er viktig for å bestemme antall enheter som kan planlegges og hvordan veien skal gå.

Det kan være meget gunstig å utarbeide minihus konseptet ferdig parallelt med prosjekteringen av hovedbygningen, slik at det skal kunne lages en helhetlig uttrykk for hele området.

Det finnes et annet kunstnerfelleskap i Lofoten, Kunstkvarter Lofoten, men de bruker ikke samme konsept. Vi mener at det tilbudet vi kommer til å gi bransjen finnes ikke fra før. Dette kommer til å bli et pilotprosjekt som vi håper skal kunne brukes senere også andre steder. Behovet for mentor/lærling samarbeidet blant unge og eldre kunstnere er stort. I et minihus kunstnerkollektiv skal vi kunne prøve i praksis hvordan et slikt felleskap skal kunne fungere.

Fremmedart as disponerer store og fine arealer som kan utvikles til å skape noe helt unikt og nytt. Det er et stort behov for inkludering og ansettelse av mennesker med ikke etnisk norsk bakgrunn i regionen og i kulturbransjen.

Både Galina Manikova og Igal Voronel (som er hovedaktører i Fremmedart as) er innvandrere fra fremmede kulturer til Norge og har bodd i landet i mange år. Begge har klart å tilpasse seg godt og bidra positivt i samfunnet.

Dette initiativet til å utvikle en co-living og co-working kollektiv i Lofoten vil dekke et stort behov for både kunstnere og deres målgrupper. Samtidig vil det bidra til å skape ny aktivitet og kulturnæring i en fraflytnings kommune basert på de tradisjonelle fiskenæringene.

Det finnes ikke tilsvarende etableringer i Norge av denne typen per i dag.

Prosjektet kommer til å bli et flagship for organisering av små grupper kunstnere med samme interesser og litt ulik bakgrunn til å samarbeide og effektivisere både kunstproduksjonen og ikke minst formidling, administrasjon og markedsføring. Det finnes en del andre grupper som har utviklet samme type konsept i større skala, men det er ikke vanlig å koble en slik prosjekt med nybygging og tilrettelegging av alle deler av prosjektet. Det finnes mange fordeler ved å satse på 8-10 hus og bare noen få mennesker, fremfor større grupper. Dette er relevant spesielt for dette området.

Lofoten har mange etablerte kunstnere, kunsthåndverkere og fotografer som arbeider i sine egne atelier. Dette prosjektet kommer til å tilby dem alle noe som ikke finnes og som alle kan ha bruk for. Vårt fokus på alternative fototeknikker, storformat fotografi og fotooverføring på ulike materialer er noe alle de andre kunstnere kan ha bruk for i sitt virke. Derfor regner vi med en stor brukergruppe utenfra. Men hvis vi lykkes med å etablere et senter med noen få profesjonelle med fast tilknytning til senteret, vil vår kapasitet til å tilby kurs og utstillinger øke betraktelig.

Den største utfordringen vil være å bygge opp en struktur og organisasjonsform som fungerer. Det er dette vi vil trenge merressurser til for å kunne undersøke grundig og analysere. Vi ønsker å se på alle de modeller som har blitt etablert tidligere og velge en løsning som fungerer best.

Vi ønsker å engasjere faglig ekspertise for å få hjelp til å bygge en struktur som fungerer.

Det har blitt sett på Kunnskapsverkets publikasjoner og artikler om samlokaliseringer av kulturelle næringer og siterer at ” samlokaliseringer skal bidra til vekst i etableringer, høye overlevelsesraten til små bedrifter og bidra til økt omsetning, profesjonalisering, stedsattraktivitet og regional utvikling – altså som et virkemiddel for nærings- og regionalutvikling. Det antas også at noen av disse institusjonene bidrar med effekter utover dette, som kulturarenaer, kompetansemiljø og annet.”

Oslo Economics også mener at “samlokaliserings ordningen har bidratt til økt kunnskap knyttet til samarbeid og nettverk; økt kunnskap om salg og markedsføring, markedet og kundebehov og utvikling og forbedring av produkter og tjenester.”

I forstudiet ”Hvordan lykkes stort som små?”(Ericsson og Andersen, 2016) rapporteres det fra mikrobedrifter (innen kulturnæringer) om stor nytte av samlokaliseringer som virkemiddel for utvikling av kulturelle næringer og i tilknytning til næringshager; mest for å ha et miljø, for rådgivning, kurs og kompetanseutvikling. Det er særlig kollegakontakt i både samlokaliseringer og næringshager har betydning, særlig når det gjelder støtte for eget utviklingsarbeid.

Dette legger vi til grunn for vår tilnærming også. Men vår satsing har et litt annet aspekt som handler ikke om bare arbeid og samarbeid, men også om livstil og samliv.

Vi ønsker å satse på å skape et miljø, hvor folk både bor og arbeider sammen. Vi ønsker ikke å etablere en slags kollektivbruk i samme sill som Sovjet kolhozer eller kibitzer i Israel var. Vi ser for oss en helt annen struktur, som må utarbeides og konstrueres på nytt. Vi ønsker å gi folk rom for å være uavhengige og delta i felles aktiviteter bare hvis de vil dette selv, samtidig som de får mulighet til å nyte de mulighetene som skapes for egen vinning.

Det er etablert flere tilsvarende kollektiver i Europa som vi ønsker å se på nærmere og å lære av. Vi ønsker å se på steder som har skapt økohussamfunn med fremtidsrettede huskonstruksjoner og bosetninger av typen ”Regen villages” i Nederland og minihusfelt for eldre som har blitt bygd i Danmark.

Oppsummering av befaringene skal publiseres og legges til grunn for våre egne beslutninger.

At kunstnere og kunsthåndverkere søker sammen i kollektive løsninger, i fellesatelieer, verksteder og andre produksjons- og visningslokaler er ingen ny ide, men en tradisjonell måte å organisere seg på både for å dele på felleskostnader og for inspirasjon og utvikling.

Det som er nytt i vår tilnærming er at de skal også bo side om side og dele mer enn bare arbeid. De skal leve sammen, hjelpe hverandre i hverdagen og samtidig ha privatlivets fred.

Vi vil utarbeide et kontraktforslag som kan være attraktiv for flere gupper mennesker, fordi kulturnæringer har også visst seg å tiltrekke seg andre, som skapte ”blandingsklynger”:

- arkitekter sammen med byggingeniører og planleggere
- webutviklere og reklamefolk
- helse-/kultursamarbeid i terapeutisk virksomhet

- kulturnæringer og reiselivs- og opplevelsesbedrifter
 - bedriftsrådgivere, coacher, regnskapsførere, prosjektledere og konsulenter
- av flere slag fungerer som relevante samarbeidspartnere for kulturnæringsbedrifter i samlokaliseringer
- noen sammenslutninger er også så heldige å ha en matpartner, kafedriver og pubdriver

Det har blitt tidligere konstatert at slike “klynger” blir mer mangfoldige og til og med kanskje enda mer innovative. Hvis vi i tillegg har som målsetning å gi anledning til de som kom til Norge fra andre land og kulturer et ekstra fortrinn i forhold til de etnisknorske med lokal tilknytning og tilhørighet, så har vi gitt enda et nytt aspekt til hvorfor det vi ønsker å skape kan supplere og forbedre det allerede meget sterke og levende kunstnermiljøet i Nordland.

Vi satser nå på å ansette en aspirant, Emma Gunnarsson, som er opprinnelig svensk, men har bodd og arbeidet i Nord Norge i flere år. Hun blir den første vi prøver å involvere utenfra. Vi ser at dyktige unge mennesker trenger litt ekstra støtte for å kunne klare seg. Samtidig regner vi med at hennes personlige erfaring fra hennes liv i Norge kan berike oss og bidra positivt.

Det er meget viktig for oss å definere våre målsetninger og formulere de forutsetninger som kreves for å skape et godt fungerende minikollektiv med kunnskap om og interesse for alternative fototeknikker og fotooverføring på ulike materialer.

Dette forprosjektet skal kunne definere hvem vi ønsker å involvere i vårt prosjekt, på hvilken måte og under hvilke forutsetninger. Vi ønsker å skape et sted for kunstnere som skal bo i kollektivet, men hvor hovedbygningen kan også leies ut til andre som arbeidssted i perioder, utstillingssted og prosjektsted, og et “coworkig space”.

Frilansing, fleksibel tilknytning og mange oppgaver som kan løses online uavhengig av geografiske steder, det har det vokst fram et marked av mer og mindre kommersielt tilbud av coworking- konsept, der bedrifter og enkeltpersoner kan leie plass i kontorfellesskap for kortere og lengre perioder.

Vårt tilbud kommer til å ha en unik karakter da det ikke finnes noe lignende for storformat fotografi med alt som er tilrettelagt.

Storformat fotoopptakstudio med analogt mørkerom for storformat og tilhørende arbeidsområder krever mye kostbart utstyr, derfor er det veldig få som har mulighet til å anskaffe dette selv. Samtidig konstaterer vi at det finnes både behov og interesse for dette blant de ulike grupper i de kreative yrker. Derfor regner vi med å kunne skape noe som blir helt unikt og ettertraktet samtidig som vi kan få en bra inntekt i virksomheten.

Artist in residency skal også bli en del av vår satsing i tiden som kommer. Dette konseptet må bygges opp gradvis. Vi er nødt til å skape noe som er selv bærende på sikt. Vi har ingen rom for feil og økonomisk tap.

Vi håper at våre visjoner kan få støtte som er så sårt trengt i startfasen.

SAMMENDRAG:

Det skal etableres et minihus bebyggelse med 8-10 små bolighus i tilknytning til en ny kunstarena i Flakstad kommune i Lofoten.

Hovedbygningen på stranda skal ha et storformat fotoopptakstudio med analogt mørkerom for storformat og tilhørende arbeidsområder, fellesarealer, galleri, undervisningsrom, parkeringer samt offentlige toaletter og badstu på stranda som skal kunne brukes i forbindelse med ulike prosjekter ute.

Vårt fokus er på storformat fotografi, alternative fototeknikker og fotooverføring på ulike materialer, noe som er av interesse for ulike kunstnergrupper, arkitekter, teaterfolk og fotografer. Våre målgrupper er barn i alle aldre, profesjonelle og amatører, unge og gamle. AIR skal kunne også tilbys på sikt.
